บทที่ 5

การอภิปรายผลการวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐานการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ในกระบวนการวางแผน 5 ขั้นตอน คือ
   1.1 การกำหนดเป้าประสงค์
   1.2 การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา
   1.3 การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ
   1.4 การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์
   1.5 การตรวจสอบและทบทวน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ขั้นตอน ระหว่างผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ในกระบวนการวางแผน 5 ขั้นตอน ตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง

4. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐานดังนี้

1. ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นกำหนดเป้าประสงค์แตกต่างกัน
2. ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหาแตกต่างกัน
3. ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นแปลโอกาสให้เป็นแนวทางปฏิบัติแตกต่างกัน
4. ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นเลือกแนวทางและกำหนดวัตถุประสงค์แตกต่างกัน
5. ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นตรวจสอบและทบทวนแตกต่างกัน
6. ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ขั้นตอนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ หัวหน้างานการเงินและพัสดุ หัวหน้างานบริหารทั่วไป ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 จำนวน 37 แห่ง รวมทั้งสิ้น 185 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-List) เพื่อถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพการดำรงตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามและจังหวัดที่ตั้งของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้ตอบแบบสอบถามในการปฏิบัติงานวางแผนทางการศึกษาในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วยคำถามจำนวน 37 ข้อ โดยแยกเป็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการวางแผน 5 ขั้น คือ การกำหนดเป้าประสงค์ 4 ข้อ การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา 16 ข้อ การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางการปฏิบัติ 7 ข้อ การเลือกแนวทางที่ดีที่สุด และกำหนดวัตถุประสงค์ 6 ข้อ และการตรวจสอบและทบทวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) เพื่อถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ พร้อมเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไข

ส่วนคุณภาพของเครื่องมือได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดตรัง จำนวน 40 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือด้วยการหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ได้ค่าความเชื่อมั่นด้านการกำหนดเป้าประสงค์ α = .91 ด้านการค้นหาโอกาสและ

พิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา α = .94 ด้านการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ α = .91 ด้านการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและการกำหนดวัตถุประสงค์ α = .91 ด้านการตรวจสอบและทบทวน α = .83 และได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ α = .97

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บข้อมูลในการวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล แล้วขอหนังสือนำส่งแบบสอบถามจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอในเขตการศึกษา 2 ทุกอำเภอและทุกกิ่งอำเภอ เพื่อขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 นำแบบสอบถามไปทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และบางแห่งก็ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนั้น ๆ ช่วยดำเนินการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้ แบบสอบถามส่งไปจำนวน 185 ชุด ได้รับกลับคืนมา 185 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 คือสถานภาพข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละของแต่ละรายการในแต่ละตัวแปรเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

4.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ศึกษาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา 5 ขั้นคือ การกำหนดเป้าประสงค์ การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางการปฏิบัติ การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ การตรวจสอบและทบทวน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวมและเป็นรายด้านแสดงเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

4.3 ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอตามตัวแปรสถานภาพการดำรงตำแหน่งและจังหวัดโดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

4.4 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่หลังจากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe' Method)

4.5 แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 สรุปได้ดังนี้

1.1 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกขั้น คือขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ขั้นการตรวจสอบและทบทวน ขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา และขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ตามลำดับ

1.2 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ขั้น คือ ขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือขั้นการตรวจสอบและทบทวน ขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ตามลำดับ ยกเว้นขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ขั้น คือขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนด

วัตถุประสงค์ อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ขั้นการตรวจสอบและทบทวน ขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ตามลำดับ ยกเว้นขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ขั้น คือขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือขั้นการตรวจสอบและทบทวน ขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ยกเว้นขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1.5 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้างานการเงินและพัสดุ โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ขั้น คือขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นการตรวจสอบและทบทวน ยกเว้นขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ และขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

1.6 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้างานบริหารทั่วไป โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ขั้น คือขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุด และการกำหนดวัตถุประสงค์ และมีการปฏิบัติอยู่ระดับปานกลาง จำนวน 4 ขั้น คือการตรวจสอบและทบทวน อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ตามลำดับ

1.7 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกขั้น คือขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ขั้นการตรวจสอบและทบทวน ขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา และขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ตามลำดับ

1.8 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดยะลา โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกขั้น คือขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำนดวัตถุประสงค์อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ขั้นการตรวจสอบและทบทวน ขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา และขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ตามลำดับ

1.9 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดนราธิวาส โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกขั้น คือขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ขั้นการตรวจสอบและทบทวน ขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา และขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ตามลำดับ

1.10 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดสตูล โดยรวมทุกขั้นอยู่ในดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ขั้น คือขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือขั้นการตรวจสอบและทบทวน และขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตามลำดับ ยกเว้นขั้นการการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา และขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ในกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ขั้นที่มีตำแหน่งต่างกัน ตามสมมติฐานข้อที่ 1-5 ได้ผลดังนี้

2.1 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผน ขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน โดยที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ หัวหน้างานการเงินและพัสดุ

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานบริหารทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน ขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหาของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานโดยที่หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และหัวหน้างานบริหารทั่วไป มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเงินและพัสดุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน ขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน โดยที่หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน ขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน โดยที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ และหัวหน้างานบริหารทั่วไป มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเงินและพัสดุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน ขั้นการตรวจสอบและทบทวน

ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน โดยที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเงินและพัสดุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหัวหน้างานบริหารทั่วไป มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเงินและพัสดุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล ตามสมมติฐานข้อที่ 6 ปรากฏว่าระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏทุกขั้นไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

4. ผลการประมวลปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2

4.1 อุปสรรคและปัญหาในขั้นการกำหนดเป้าประสงค์คือ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขาดเอกสารที่เกี่ยวกับเป้าประสงค์ของหน่วยงานระดับสูงเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์ และเป้าประสงค์ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดไม่ชัดเจน สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาคือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์ นอกจากนี้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต้องกำหนดเป้าประสงค์และนโยบายให้ชัดเจน และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรจัดให้มีการประชุมเพื่อวิเคราะห์เป้าประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

4.2 อุปสรรคและปัญหาในขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหาคือ ข้อมูลสารสนเทศมีน้อยและมักขาดความเชื่อมั่น การจัดระบบเก็บข้อมูลสารสนเทศยัง

ไม่เป็นระบบ ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบงานข้อมูลโดยเฉพาะ ขาดบุคลากรที่มีทักษะในการวางแผน ขาดข้อมูลจากองค์กรภาคเอกชน บุคลากรของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอยังมีส่วนร่วมในการวางแผนน้อย และผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีเวลาน้อยในการปฏิบัติงานการวางแผน สำหรับแนวทางการปรับปรุงแก้ไขคือ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอควรมีเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ควรมีบุคลากรรับผิดชอบงานข้อมูลสารสนเทศโดยเฉพาะ ควรได้มีการอบรมเพื่อพัฒนาผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอควรมีงบประมาณเพื่อให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอได้จัดสัมมนาภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับอำเภอ ควรเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอได้มีส่วนร่วมในการวางแผนมากขึ้น และควรให้มีตำแหน่งงานวิเคราะห์นโยบายและแผน ในระดับอำเภอ

4.3 อุปสรรคปัญหาในขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ มีดังนี้คือ การกำหนดโครงการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ข้อมูลสารสนเทศ งบประมาณที่ได้รับไม่เป็นไปตามที่ขอ การกำหนดระยะเวลาการดำเนินโครงการต่าง ๆ ไม่ชัดเจน และวิธีการติดตามประเมินผลส่วนใหญ่ยังไม่ชัดเจน สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาคือ ควรให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการกำหนดโครงการ การจัดสรรงบประมาณให้ตามแผนที่สำนักงานการประถมอำเภอขอไป การกำหนดระยะเวลาในการดำเนินโครงการต้องชัดเจน ผู้รับผิดชอบแผนหรือโครงการต้องสรุปผลและรายงานตามกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ ควรเพิ่มบุคลากรในการนิเทศติดตามผล และควรมีรูปแบบการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนให้ชัดเจน

4.4 อุปสรรคปัญหาในขั้นการเลือกวัตถุประสงค์และแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุด คือการกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติไม่ตรงกับความรู้ความสามารถ และขาดการลำดับความสำคัญของโครงการต่าง ๆ ไว้ในร่างแผน สำหรับแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขคือ ผู้บริหารควรมีการพิจารณาอย่างรอบคอบและถี่ถ้วนในการมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบ และควรจัดลำดับความสำคัญของโครงการต่าง ๆ ไว้ในแผนฉบับร่างเพื่อง่ายต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

4.5 อุปสรรคปัญหาในขั้นการตรวจสอบและทบทวนคือ การนำแผนไปปฏิบัติไม่เป็น

ไปตามที่กำหนด ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับอำเภอไม่ได้ทราบแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออย่างทั่วถึง และผู้มีบทบาทในการตรวจสอบและทบทวนแผนมักให้ความสำคัญกับงบประมาณมากกว่าสาระสำคัญของกิจกรรมที่กำหนดเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหา สำหรับแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขคือ ควรให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ร่วมพิจารณาแผนให้สอดคล้องกับทุกงานทุกกิจกรรมก่อนนำแผนไปปฏิบัติ ควรมอบเอกสารแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอให้ผู้เกี่ยวข้องให้ครบ ควรได้มีการตรวจสอบและทบทวนแผนเป็นระยะ ๆ นอกจากนี้ในการตรวจสอบและทบทวนแผนต้องพิจารณาถึงสาระสำคัญของกิจกรรมที่กำหนดในแผนให้สอดคล้องเหมาะสมกับงบประมาณที่ต้องใช้

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานเป็นลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ในกระบวนการวางแผน 5 ขั้น คือ การกำหนดเป้าประสงค์การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ และการตรวจสอบและทบทวน ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ควง มุกสง (2534 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานีโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมบัติ ไกรนรา (2532 : 123) และ สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2527 : 100) ทำการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานด้านการวางแผนโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่องเดียวกันนี้ ศักดิ์ชัย ปัญหา (2528 : 51) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 6 ปฏิบัติงานการวางแผนในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน

ผลจากการวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่าระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อได้พิจารณาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ขั้น พบว่าระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกขั้น แต่เมื่อพิจารณาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องแยกตามตำแหน่ง พบว่าหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ส่วนหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ หัวหน้างานการเงินและพัสดุ และหัวหน้างานบริหารทั่วไปมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนระดับอำเภอ โดยเฉพาะหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอได้ผ่านการอบรมเรื่องการวางแผนในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมาแล้ว การอบรมนั้นเป็นการศึกษาบทเรียนสำเร็จรูป และมีคู่มือประกอบการอบรม คู่มือจัดทำแผนพร้อมตัวอย่างไว้เรียบร้อย สามารถนำมาศึกษาได้ทุกขณะ และหลังจากผ่านการอบรมแล้วสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้มาติดตามผลการจัดทำแผนเป็นระยะอีกด้วย ส่วนหัวหน้างานบริหารทั่วไป ซึ่งมีภารกิจต้องรับผิดชอบงานด้านการเตรียมการวางแผนการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ตามการแบ่งงานของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2534 บางจังหวัดได้จัดอบรมการวางแผนการศึกษาให้กับหัวหน้างานบริหารทั่วไป แล้วแต่บางจังหวัดยังไม่ได้จัดการอบรม ส่วนหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่และหัวหน้างานการเงินและพัสดุ ยังไม่มีการอบรมการวางแผนการศึกษาให้กับบุคลากร 2 ตำแหน่งนี้

นอกจากสาเหตุดังกล่าวแล้ว สาเหตุอีกประการหนึ่งน่าจะมาจากปัญหาด้านการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ ซึ่งจากประสบการณ์ของผู้วิจัยเอง พบว่าในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนั้น ต้องทำด้วยความละเอียดถี่ถ้วน ต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่มีความรอบคอบและจะต้องประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลมากมาย เช่น หน่วยงานระดับอำเภอ กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียนในสังกัดที่มีอยู่จำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับแบบกรอกข้อมูล การให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนตามความต้องการ และการจัดเก็บข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ ประกอบกับแบบสอบถามปลายเปิดในขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาอุปสรรคปัญหาผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนได้เสนอแนะปัญหาอุปสรรคของการวางแผนว่า ข้อมูล

ข้อมูลสารสนเทศมีน้อย การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศยังไม่เป็นระบบและขาดบุคลากรรับผิดชอบในการจัดระบบข้อมูลโดยเฉพาะ

จากปัญหาดังกล่าวนี้จึงน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้การปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. สมมติฐานข้อที่ 1-5 ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกันปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนใน 5 ขั้น คือ ขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นการตรวจสอบและทบทวน แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่าผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ คือหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ หัวหน้างานการเงินและพัสดุ และหัวหน้างานบริหารทั่วไป ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนแตกต่างกันทุกขั้น โดยที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอกับหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ มีระดับการปฏิบัติมากกว่าหัวหน้างานบริหารทั่วไป หัวหน้างานการเงินและพัสดุ และหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 1-5 ทั้งนี้น่าจะมีสาเหตุมาจากการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ เกี่ยวข้องกับงานด้านการวางแผนและจัดทำโครงการต่าง ๆ ซึ่งเป็นลักษณะงานของผู้บริหารหน่วยงาน ส่วนกลุ่มของหัวหน้างานบริหารทั่วไป หัวหน้างานการเงินและพัสดุ และหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ มีลักษณะการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานประจำทั่วไป ซึ่งต้องปฏิบัติตามแผนและโครงการที่กำหนดไว้ การปฏิบัติงานของ 2 กลุ่มนี้ จึงเปรียบเสมือนกับผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2527 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าผู้บริหารกับครูอาจารย์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายกมีทัศนะต่อการปฏิบัติงานวางแผนทุกด้านแตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

ศักดิ์ชัย ปัญหา (2528 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าผู้บริหารกับครูผู้สอน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 มีความเห็นต่อกระบวนการวางแผนของโรงเรียนทุกด้านแตกต่างกัน นอกจากนี้ สมาธิ ไกรนรา (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย พบว่า ผู้บริหารกับครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานการวางแผนบริหารโรงเรียนทุกด้านแตกต่างกัน และผลการวิจัยของ เสน่ห์ บุญช่างดี (2528 : บทคัดย่อ) พบว่าศึกษาธิการอำเภอ และผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ มีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอแตกต่างกัน

ผลจากการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ขั้นแตกต่างกัน ทั้งนี้น่าจะเนื่องมาจาก หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ หัวหน้างานการเงินและพัสดุ หัวหน้างานบริหารทั่วไป มีบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบที่ต่างกัน ดังที่ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 118) ได้กล่าวว่าผู้ที่มีตำแหน่งต่างกันอาจจะรับรู้ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ (2518 : 430) แสดงทัศนะไว้ว่าบทบาทหรือตำแหน่งที่ต่างกัน เป็นสาเหตุที่ทำให้การตีความข้อมูลและข่าวสารแตกต่างกัน เช่นเดียวกับ พรรณราย ทรัพยประภา (2531 : 21-22) อธิบายว่าคนเรามีประสบการณ์ต่างกัน การรับรู้ย่อมแตกต่างกันแล้วจะส่งผลให้มีทัศนะและความเห็นแตกต่างออกไปด้วย

ส่วนผลจากการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน พบว่าหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานบริหารทั่วไป หัวหน้างานการเงินและพัสดุ และหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ทุกขั้น ทั้งนี้น่าจะเป็นเพราะว่าตั้งแต่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอต้องมีแผนในการบริหารงานตามนโยบายและรูปแบบที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดในปีงบประมาณ 2530 เป็นต้นมา ความรับผิดส่วนใหญ่ของการวางแผนจะอยู่กับศึกษานิเทศก์อำเภอ และได้มีการอบรมเรื่องการวางแผนการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอให้กับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและศึกษานิเทศก์อำเภอ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อที่ 1 แต่มาถึงปีงบประมาณ 2534 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดภารกิจ

ด้านการวางแผนการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้างานบริหารทั่วไป ในระยะแรกจึงได้มีการอบรมด้านการปฏิบัติงานวางแผนการศึกษาให้กับหัวหน้างานบริหารทั่วไปแล้ว ส่วนหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ และหัวหน้างานการเงินและพัสดุนั้นไม่เคยผ่านการอบรมทางการวางแผนการศึกษามาเลย สาเหตุเหล่านี้จึงทำให้ระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกันในทุกขั้น

3. สมมติฐานข้อที่ 6 ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ขั้นตอนแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่าผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ขั้นตอนไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 6 แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อารีผีน เทพลักษณ์ (2530 : 152-158) ซึ่งสรุปได้ว่า สภาพการวางแผนพัฒนาการประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัดในเขตการศึกษา 2 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้น่าจะมีสาเหตุจากลักษณะความคล้ายคลึงกันของจังหวัดในเขตการศึกษา 2 ซึ่งประกอบด้วย ปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล โดยมีความคล้ายคลึงกันในด้านของการนับถือศาสนา ภาษาพูด ขนบธรรมเนียมประเพณี

สาเหตุอีกประการหนึ่งน่าจะมาจากการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการศึกษาของ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน อีกทั้งในการปฏิบัติงานด้านการวางแผนการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้ให้เป็นแบบเดียวกันทั้งประเทศ จากสาเหตุเหล่านี้จึงทำให้การปฏิบัติงานการวางแผนการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูลจึงไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ดังต่อไปนี้

1.1 การกำหนดเป้าประสงค์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรจัดส่งเอกสารด้านนโยบายและเป้าประสงค์ให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในการวางแผนการศึกษาในระดับอำเภอได้ศึกษาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการกำหนดเป้าประสงค์ในระดับอำเภอต่อไป

1.2 การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ และควรประสานงานกับหน่วยงานระดับอำเภอทุกหน่วยงานเพื่อรวบรวมข้อมูลในการจัดการศึกษา

1.3 การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ควรจัดตั้งคณะกรรมการในการกำหนดสภาพปัจจุบันปัญหาของของอำเภอให้ชัดเจน และให้ผู้รับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ ในระดับอำเภอได้จัดทำโครงการ ปรับปรุงและพัฒนาตามสภาพปัจจุบันปัญหาอย่างแท้จริง

1.4 การเลือกวัตถุประสงค์และแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุด ควรมีแผนในการควบคุมกำกับและติดตามอย่างชัดเจน

1.5 การตรวจสอบและทบทวน ควรให้ผู้เกี่ยวข้องกับงานวางแผนการศึกษาได้ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความสอดคล้องของงานทุกงานทุกกิจกรรมก่อนนำแผนไปปฏิบัติ

1.6 ควรมีการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่งหัวหน้างานบริหารทั่วไป หัวหน้างานการเงินและพัสดุ และหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ ซึ่งผู้ทำหน้าที่เหล่านี้บางคนไม่เคยได้รับการอบรมด้านการวางแผนการศึกษามาเลย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปิดโอกาสให้บุคคลในตำแหน่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้รับการอบรมสัมมนาด้านการวางแผนการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรให้ทำงานเกิดประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การวิจัยเกี่ยวกับเรื่องกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ได้มีการศึกษาอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น ขอเสนอแนะไว้ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ควรเพิ่มเติมแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงให้ความเชื่อถือได้มากที่สุด

2.2 ควรมีการวิจัยเฉพาะในแต่ละขั้นตอนของการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โดยเฉพาะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในแต่ละขั้นอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้อีก โดยใช้เขตการศึกษาอื่น ๆ เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.4 ควรศึกษาการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อนำผลการประเมินเหล่านั้นมาประกอบการวางแผนทางการศึกษาของอำเภอต่อไป